

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
7-ilova

**BUYRAK USTI BEZI O'TKIR ETISH VOMCHILIKDA
ShOSHILINCH TASHXIS VA DAVOLASH BUYICHA
MILLIY KLINIK STANDARTLARI**

Toshkent-2025

“TASDIQLAYMAN”

**Akademik Yo. X. To‘raqulov nomidagi
RIETATM direktori**

Alimov.A.V.

2025 yil

**« BUYRAK USTI BEZLARI PO‘STLOG‘I O‘TKIR YETISHMOVCHILIGI »
NOZOLOGIYASI BO‘YICHA MILLIY KLINIK STANDARTLAR**

TOSHKENT 2025

**BUYRAK USTI BEZI O‘TKIR ETISHVOMChILIKDA
ShOShILINCh TASHXIS VA DAVOLASH BUYICHa
MILLIY KLINIK STANDARTLARI**

Toshkent-2025

**Endokrinologiya tibbiyot yo‘nalishining shoshilinch xolatlari bo‘yicha
TIBBIY YoRDAM KO‘RSATISH STANDARTI**

Endokrinologiya tibbiyot yo‘nalishining shoshilinch xolatlari bo‘yicha			
TIBBIY YoRDAM KO‘RSATISH STANDARTI	TIBBIY YoRDAM KO‘RSATISH STANDARTI	TIBBIY YoRDAM KO‘RSATISH STANDARTI	Statsionar davolanish (%)
XTT10: E27.2	Addison krizi Adrenal kriz Adrenokortikal kriz		100%
XTT11: 5A74.1	Addison krizi		

Mazkur standart quyidagi kategoriyadagi bemorlar uchun qo‘llaniladi (mos keladiganini tagiga chiziq qo‘yiladi):

Yosh toifasi: barchasi

Bemorning jinsi: ayol va/yoki erkak

Fazasi: o‘tkir

Kasallikning bosqichi: barchasi

Asoratlari: diabetik ketoasidoz, tireoidli kriz/koma, adrenal kriz

Tibbiy yordam ko‘rsatish turi: ixtisoslashtirilgan tibbiy yordam (intensiv davolash)

Foydalanishi belgilangan manfaatdor tomonlar: davlat va nodavlat davolash profilaktika muassasalarining tibbiyot xodimlari va raxbarlar, monitoring o‘tkazuvchilar va tekshiruv o‘tkazuvchilar, tibbiy sug‘urta xodimlari va tibbiy ta’lim muassasalarining tegishli xodimlari

Tibbiy tashxislash va davolash tadbirlari

Adrenal kriz

Davolash	Tibbiy xizmatlar	Ambulator bo‘g‘in muassasalari	Stasionar bo‘g‘in muassasalari
----------	------------------	--------------------------------	--------------------------------

jarayoni	turi va nomi (asosiy va qo‘shimcha)	OShP	OP	KTMP	Xususiy poliklinika	Xususiy diagnostika markazlari	Viloyat/shahar dispanserlari	Davolash muddati/ shifokor xarakati	TTB/ShTB	Shahar/tuman klinik shifoxonasi	Viloyat ko‘p tarmoqli shifoxonasi	Viloyat markazlari	Respublika markazlari	Xususiy stasionar	Davolash muddati /shifokor xarakati
Kasallikni (asoratni) oldini olish chora- tadbirlari	Doimiy buyrak o‘sti bezi gormonlarning monitoringi. Individual gormonal terapiya.	-	Endokrinolog			Endokri nolog	- Doimiy ravshida (tashxis kuygandan keyin)	reanimatolog, endokrinolog maslaxati bilan					- intensiv davolash; - shifoxonadan chiqishda ambulator nazorat uchun tavsiyalar beriladi.		
Mutaxassis shifokor ko‘rigi*	1. Shikoyati va anamnez (kasallik va hayot anamnezi)	OS h	1. OSh 2. Pediatr 3. Endokrinolog 4. Qabul bo‘limi shifokori. 5. Reanimatolog. Barcha shifokorlar.			Endokri nolog, reanima tolog	- Tezkor gospitalizasiya	Endokrinolog					- ko‘rsatma bo‘lganida		
	2. Ob'ektiv ko‘rik	OS h	1. OSh 2. Pediatr 3. Endokrinolog 4. Qabul bo‘limi shifokori. 5. Reanimatolog. Barcha shifokorlar.			Endokri nolog, reanima tolog		Kerak bo‘lsa, nevrolog, oftalmolog, kardiolog, lor va boshqa tor mutaxassislari (asoratlarga va qo‘shimcha kasalliklar bo‘lsa)							
	3. Fizikal va klinik tekshiruv	OS h	1. OSh 2. Pediatr 3. Endokrinolog 4. Qabul bo‘limi shifokori. 5. Reanimatolog. Barcha shifokorlar.			Endokri nolog, reanima tolog									

Izoh: bemorda qo‘shimcha boshqa yoki yondosh kasalliklari aniqlangan holatda, ko‘rsatmaga muvofiq **Milliy klinik protokollarda keltirilgan** boshqa tegishli tor doirasidagi mutaxassislarning ko‘rigi o‘tkazilishi talab etiladi;

- kasallikni asoratlangan holatida murojaat bo‘lsa va/yoki aniqlansa, shuningdek jarrohlik amaliyotiga ko‘rsatma bo‘lgan holatlarda **shoshilinch jarrox konsultatsiyasi**

o'tkaziladi, bemor holatiga qarab shifoxonaga stasionar davoga va/yoki jarroxlik amaliyotini o'tkazish uchun yo'naltiriladi.

Laborator tekshiruvlar*	Asosiy: 1. Qonning umumiy (klinik) taxlili						bajariladi	- kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq	
	2. Siydikning umumiy (klinik) tahlili				-		bajariladi		
	3. Koagulogramma (AChTV, MNO, fibrinogen, D-dimer, trombin vaqti, protrombin vaqti)						bajariladi		
	4. Qonning bioximyo taxlili (ALT, AST, kreatinin, mochevina, umumiy oqsil, albumin, alfa-amilaza, natriy, kaliy, xloridlar, fosfor, magniy, kalsiy, bilirubin)							bajariladi	- kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq
	5. Qondagi glyukoza.							bajariladi	- kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq
	6. qondagi erkin kortizol							bajariladi	- kamida 1 marta va/yoki ko'rsatmaga muvofiq
	7. Troponin							bajariladi	- ko'rsatmaga muvofiq
	8. Qon guruxi, Rh							bajariladi	- ko'rsatmaga muvofiq
	9. HBsAG, HCV, RW, OITS							bajariladi	- ko'rsatmaga muvofiq
	10. Qonning							bajariladi	- ko'rsatmaga

Rejali stasionar davoga ko'rsatma (jarroxlik amaliyotisiz)	Shoshilinch stasionar davoga (jarroxlik amaliyotiga) ko'rsatma
	1. Tuman tibbiyot birlashmalari jarroxlik bo'limlari, Tumanlararo shoshilinch va tez tibbiy yordam markazlari, xususi klinikalarda o'tkaziladigan jarroxlik amaliyoti turlari va ularni o'tkazish uchun ko'rsatmalar: - traxeostoma qo'yish uchun
	2. Viloyat shoshilinch tez-tibbiy yordam va/yoki Viloyat bolalar ko'p tarmoqli markazning jarroxlik bo'limiga va/yoki Respublika endokrinologiya ixtisoslashtirilgan ilmiy amaliy tibbiyot markazining viloyat filialiga ko'rsatmalar: - traxeostoma qo'yish uchun
	3. Respublika endokrinologiya ixtisoslashtirilgan ilmiy amaliy tibbiyot markaziga jarroxlik bo'limiga ko'rsatmalar: - traxeostoma qo'yish uchun

Davolash chora-tadbirlari														
Davo*	Nomi	Ambulator bo'g'in muassasalari							Stasionar bo'g'in muassasalari					
		OShP	OP	KTMP	Xususi poliklinika	Xususi diagnostika markazlari	Viloyat/shahar dispanserlari	Davolash muddati/ shifokor xarakati	TTB/ShTB	Shahar/tuman klinik shifoxonasi	Viloyat ko'p tarmoqli shifoxonasi	Viloyat markazlari	Respublika markazlari	Xususi stasionar
Nomedikame n-toz davo			Yuq						yo'q					
Dori-	Dori-vositaning	Ambulator bo'g'in muassasalari							Stasionar bo'g'in muassasalari					

vositaning ATX-tasnifi bo'yicha kodi	xalqaro patentlanmagan nomi	OShP	OP	KTMP	Xususiy poliklinika	Xususiy diagnostika markazlari	Viloyat/shahar dispanserlari	Davolash muddati/shifokor xarakati	TTB/ShTB	Shahar/tuman klinik shifoxonasi	Viloyat ko'p tarmqli shifoxonasi	Viloyat markazlari	Respublika markazlari	Xususiy stasionar	Davolash muddati/shifokor xarakati
--------------------------------------	-----------------------------	------	----	------	---------------------	--------------------------------	------------------------------	------------------------------------	----------	---------------------------------	----------------------------------	--------------------	-----------------------	-------------------	------------------------------------

Asosiy dori-vositalar*

H02AB	Glyukokortikoidlar								reanimatolog, endokrinolog maslaxati bilan						- 3-30 kun davomida in'eksion davo buyuriladi; Ya'ni, m/o, v/i va shu kabi in'eksion muolajalar o'tkaziladi.
B05	Natriy xlorid 0,9%								reanimatolog, endokrinolog maslaxati bilan						
B05BA03	Glyukoza 5%, 10%, 40%								reanimatolog, endokrinolog maslaxati bilan						
B05BB01	Kaliy xlorid 4%								reanimatolog, endokrinolog maslaxati bilan					Ko'rsatma bo'lsa	

Izoh: * asosiy dorilar ro'yxati Milliy klinik protokollarda keltirilgan dori vositalarga o'zgartirish kiritiladi

Qo'shimcha dori-vositalar* - boshqa asoratlar va yondosh kasalliklar davolanish uchun (protokollarga qarang: miya shishi, buyrak o'tkir etishmovchiligi va boshqalar)

B05AA01	Albumin 20%								reanimatolog						Ko'rsatma bo'lsa
N05B	Diazepam								reanimatolog						Ko'rsatma bo'lsa
C01CA	Kardiotoniklar								reanimatolog						Ko'rsatma bo'lsa

Jarrohliq	Jarrohlik	Ambulator bo'g'in muassasalari						Stasionar bo'g'in muassasalari					
------------------	------------------	---------------------------------------	--	--	--	--	--	---------------------------------------	--	--	--	--	--

amaliyotini o'tkazish jarayoni	amaliyoti/ tibbiy aralashuv/ muolaja nomi	OShP	OP	KTMP	Xususiy poliklinika	Xususiy diagnostika markazlari	Viloyat/shahar dispanserlari	Davolash muddatlari	TTB/ShTB	Shahar/tuman klinik shifoxonasi	Viloyat ko'p tarmqli shifoxonasi	Viloyat markazlari	Respublika markazlari	Xususiy Stasionar*	Davolash muddatlari
Jarrohlik amaliyotiga bemorni tayyorlash		qo'llanilmaydi							traxeostoma qo'yish (kerak bo'lsa)						
Izoh: * jarroxlik amaliyotini o'tkazish uchun sharoit mavjud bo'lgan xususiy stasionarda o'tkazilishi talab qilinadi;															

Bemorni davodan keyingi dispanser nazorati va sog'lomlashtirilishi															
	Nomi	Ambulator bo'g'in muassasalari						Stasionar bo'g'in muassasalari							
		OShP	OP	KTMP	Xususiy poliklinika	Xususiy diagnostika markazlari	Viloyat/shahar dispanserlari	Davolash muddatlari / shifokorlar xarakati	TTB/ShTB	Shahar/tuman klinik shifoxonasi	Viloyat ko'p tarmqli shifoxonasi	Viloyat markazlari	Respublika markazlari	Xususiy stasionar	Davolash muddatlari/ shifokor xarakati
Stasionardan keyingi kuzatuv va Dispanser nazorati, reabilitasiya muolajalari	Shifokorning klinik va fizikal tekshiruvlari	OSh	1. OSh 2. Endokrinolog		qo'llanilmaydi		Doimiy ravshida (buyrak etishmovchilik bo'yicha standartlarga qarang)	+	+	+				+	Ko'rsatmaga qarab (buyrak etishmovchilik bo'yicha standartlarga qarang)
Izoh: Qo'shimcha yondosh kasalliklari aniqlanganida boshqa tor mutaxassislari, fizikal, klinik, laborator va instrumental tekshiruvlar o'tkazilishi mumkin															

Palliativ yordam	qoʻllanilmaydi		qoʻllanilmaydi	